

Ετήσιο Ελληνόφωνο Επιστημονικό Συνέδριο Εργαστηρίων Επικοινωνίας

Τόμ. 2, Αρ. 1 (2023)

2ο Ετήσιο Ελληνόφωνο Επιστημονικό Συνέδριο Εργαστηρίων Επικοινωνίας: Το μέλλον της επικοινωνίας στην ψηφιακή εποχή

Αποκριτική δημοσιογραφία: χαρτογράφηση του ελληνικού τοπίου. Η περίπτωση του «κράτους της Μυκόνου»

Βάλια Καϊμάκη

doi: [10.12681/cclabs.6459](https://doi.org/10.12681/cclabs.6459)

Copyright © 2024, Ετήσιο Ελληνόφωνο Επιστημονικό Συνέδριο Εργαστηρίων Επικοινωνίας

Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Καϊμάκη Β. (2024). Αποκριτική δημοσιογραφία: χαρτογράφηση του ελληνικού τοπίου. Η περίπτωση του «κράτους της Μυκόνου». *Ετήσιο Ελληνόφωνο Επιστημονικό Συνέδριο Εργαστηρίων Επικοινωνίας*, 2(1), 129–137. <https://doi.org/10.12681/cclabs.6459>

Αποκριτική δημοσιογραφία: χαρτογράφηση του ελληνικού τοπίου. Η περίπτωση του «κράτους της Μυκόνου»

Βάλια Καϊμάκη
Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Ψηφιακών Μέσων και Επικοινωνίας
Ιόνιο Πανεπιστήμιο
vkaimaki@ionio.gr

Περίληψη

Η νέα μορφή δημοσιογραφίας, η «αποκριτική» (solutions journalism) στοχεύει στην δημιουργία ρεπορτάζ που να μην αποτυπώνουν απλώς ένα πρόβλημα αλλά να προτείνουν και δοκιμασμένες λύσεις σε αυτό. Στα σπάργανα ακόμα σε ακαδημαϊκό επίπεδο, στην πράξη η αποκριτική δημοσιογραφία κερδίζει όλο και περισσότερο τους δημοσιογράφους που προσπαθούν να επανασυνδεθούν με το κοινό τους και να ξανακερδίσουν την εμπιστοσύνη του. Η παρούσα μελέτη διερευνά το κατά πόσο η αντίληψη αυτή έχει αρχίσει ν' αποκτά ρίζες και στην Ελλάδα. Μελετά τα ρεπορτάζ και τα άρθρα που αφορούν το «κράτος της Μυκόνου» την περίοδο Μάρτιος-Απρίλιος 2023 και τα βαθμολογεί ανάλογα με το πόσα από τα κριτήρια της αποκριτικής δημοσιογραφίας πληρούν.

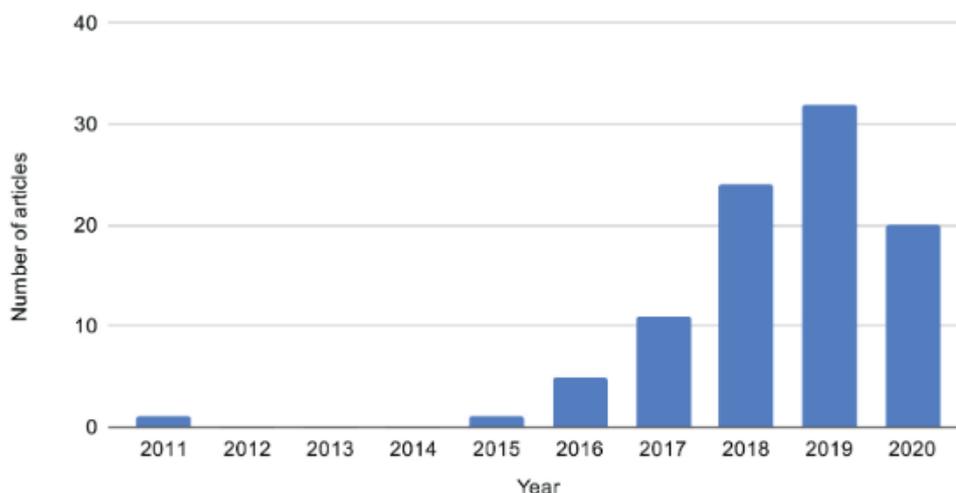
Λέξεις-κλειδιά: αποκριτική δημοσιογραφία, solutions journalism, κράτος της Μυκόνου

1. Εισαγωγή

Η αποκριτική δημοσιογραφία (solutions journalism) έχει αρχίσει ν' ακουμπά όλο και περισσότερους δημοσιογράφους ανά τον κόσμο. Πρόκειται για ένα πεδίο που δεν έχει ακόμα αποτελέσει αντικείμενο εκτεταμένων ακαδημαϊκών μελετών αλλά που δοκιμάζεται ακόμα στο πεδίο.

Πίνακας 1

Ακαδημαϊκές δημοσιεύσεις σχετικά με την αποκριτική δημοσιογραφία (2011-2020). Πηγή: Lough and McIntyre (2021)

Σύμφωνα με τους Lough και McIntyre (2021) οι ακαδημαϊκές δημοσιεύσεις σχετικά με την αποκριτική δημοσιογραφία/δημοσιογραφία λύσεων αυξήθηκαν από το 2017, με αριθμό ρεκόρ (n = 32, ή 34% του συνόλου των άρθρων) να δημοσιεύεται το 2019. Οι πρώτες εργασίες που σχετίζονται με αυτό το θέμα ήταν μια μεταπτυχιακή διατριβή του 2011 (Gyldensted, 2011) και στη συνέχεια μια διδακτορική διατριβή του 2015 (McIntyre, 2015). Τα πρώτα άρθρα σε περιοδικά δημοσιεύτηκαν το 2016 και ο αριθμός των δημοσιεύσεων αυξανόταν σημαντικά κάθε χρόνο μετά από αυτό μέχρι το 2020, οπότε σημειώθηκε μείωση.

Η αποκριτική δημοσιογραφία αποτελεί απάντηση σε υπαρκτά προβλήματα και προσπαθεί, ανάμεσα σε άλλα, να καλύψει το χάσμα ανάμεσα στο κοινό και την δημοσιογραφία που έχει δημιουργήσει η έλλειψη εμπιστοσύνης. Στην ετήσια έρευνα αναφοράς για την εμπιστοσύνη στις ειδήσεις, στην Έκθεση για την Ενημέρωση στο Διαδίκτυο του Ινστιτούτου Reuters για τη Μελέτη της Δημοσιογραφίας του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης (Newman, 2022), το 2022 η Ελλάδα διατηρεί παραδοσιακά χαμηλά επίπεδα εμπιστοσύνης του κόσμου στις ειδήσεις και, επίσης, έρχεται τελευταία, σε σύνολο 46 χωρών, ως προς τα ποσοστά των πολιτών που πιστεύουν ότι τα μέσα ενημέρωσης είναι, αφενός, ανεξάρτητα από αθέμιτες πολιτικές επιρροές (7%) και, αφετέρου, ανεξάρτητα από αθέμιτες επιχειρηματικές επιρροές (8%).

Σε μελέτη της, η Karen McIntyre (2017) έδειξε ότι η συζήτηση μιας αποτελεσματικής λύσης σε ένα κοινωνικό πρόβλημα σε ένα ρεπορτάζ έκανε τους αναγνώστες να αισθάνονται λιγότερο αρνητικά και να αναφέρουν ευνοϊκότερη στάση απέναντι στο ρεπορτάζ και στις λύσεις του προβλήματος από ό,τι όταν δεν αναφερόταν καμία λύση ή μια αναποτελεσματική λύση. Έτσι, τα ρεπορτάζ που παρουσιάζουν στους αναγνώστες τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να αντιμετωπιστούν επίμονα κοινωνικά προβλήματα μπορούν να εμπνεύσουν τους αναγνώστες να ενδιαφερθούν περισσότερο, να μοιραστούν τα άρθρα με άλλους, να αναζητήσουν περισσότερα άρθρα για το ίδιο θέμα και να αισθανθούν αισιόδοξοι για την αλλαγή και τον δικό τους ρόλο στο να κάνουν τις κοινότητές τους καλύτερες (Curry, Hammonds, 2014; Curry, Stroud, & McGregor, 2016).

2. Τι είναι η αποκριτική δημοσιογραφία

Σύμφωνα με τις McIntyre και Gyldensted (2017) αποκριτική ονομάζεται η δημοσιογραφία που περιλαμβάνει την εφαρμογή τεχνικών θετικής ψυχολογίας στις διαδικασίες και την παραγωγή ειδήσεων σε μια προσπάθεια να δημιουργηθεί παραγωγική και ελκυστική κάλυψη, διατηρώντας παράλληλα τις βασικές λειτουργίες της δημοσιογραφίας

Το δίκτυο της αποκριτικής δημοσιογραφίας (Solutions Journalism Network), μια αμερικανική ΜΚΟ, έχει ως αποστολή να μετασχηματίσει την δημοσιογραφία ώστε οι πολίτες να έχουν πρόσβαση «σε ειδήσεις που να τους βοηθούν να ονειρεύονται και να χτίζουν έναν πιο ισότιμο και βιώσιμο κόσμο»². Πρόκειται για την πιο σημαντική προσπάθεια στην πράξη, όμως όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η ακαδημαϊκή μελέτη είναι ακόμα στα σπάργανα.

Στην ελληνική της απόδοση, η αποκριτική δημοσιογραφία αποδόθηκε αρχικά ως «δημοσιογραφία λύσεων» ή «εποικοδομητική δημοσιογραφία». Ωστόσο, η πρώτη απόδοση είναι μια απλή μετάφραση του αγγλικού όρου που στα ελληνικά δεν έχει κανένα απολύτως νόημα καθώς συνηθίζεται η δημοσιογραφία να χαρακτηρίζεται από ένα επίθετο ενώ η δεύτερη, που εξάγεται από το δεύτερο όνομα του solutions journalism, το constructive

---

² <https://www.solutionsjournalism.org/about>

journalism, αφήνει να εννοηθεί ότι υπάρχει και μη εποικοδομητική δημοσιογραφία κάτι που δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό. Στην συγκεκριμένη μελέτη προτείνεται ο όρος «αποκριτική δημοσιογραφία», ο οποίος συμπεριλαμβάνει τόσο την ανταπόκριση στα προβλήματα των πολιτών από την πλευρά των δημοσιογράφων όσο και στις απαντήσεις που οι πολίτες μπορούν να ανακαλύψουν στα ρεπορτάζ αυτού του τύπου.

Σύμφωνα με την ΜΚΟ που προωθεί αυτού του είδους την δημοσιογραφία για να μπορέσει ένα ρεπορτάζ να χαρακτηριστεί ως «αποκριτικό» θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει τέσσερα κριτήρια κατά την σύνταξη ή την παραγωγή του. Μπορούν να εφαρμοστούν με ευελιξία σε διαφορετικά αφηγηματικά στυλ και μορφές άρθρων.

1. Ένα αποκριτικό ρεπορτάζ επικεντρώνεται στην απόκριση σε ένα κοινωνικό πρόβλημα και στο πως αυτή η απόκριση λειτούργησε ή ακόμα γιατί δεν λειτούργησε.
2. Η αποκριτική δημοσιογραφία αναζητά στοιχεία που περιέχουν δεδομένα ή ποιοτικά αποτελέσματα που δείχνουν την αποτελεσματικότητα ή αποκαλύπτουν την έλλειψη αποτελεσμάτων.
3. Οι καλύτερες λύσεις σ' ένα άρθρο φιλτράρουν τα διδάγματα που καθιστούν την απάντηση σχετική και προσβάσιμη στους άλλους.
4. Υπάρχει αναφορά σε πιθανά όρια ή και περιορισμούς.

Η αποκριτική δημοσιογραφία είναι εντελώς διακριτή από την υπεράσπιση συγκεκριμένων θέσεων, καθώς δεν επιδιώκει να προωθήσει μια συγκεκριμένη πολιτική άποψη ή μια ατζέντα. Αντίθετα, τα ρεπορτάζ αποκριτικής δημοσιογραφίας επικεντρώνονται σε καθιερωμένα και επίμονα κοινωνικά προβλήματα και χρησιμοποιούν παραδοσιακές δημοσιογραφικές μεθόδους για να παρουσιάσουν τρόπους με τους οποίους τα προβλήματα αυτά έχουν αντιμετωπιστεί (McIntyre, Lough, & Manzanaras, 2018).

Η παρούσα μελέτη αποτελεί μια πρώτη προσπάθεια χαρτογράφησης του ελληνικού τοπίου ώστε να μπορέσει να διερευνήσει εάν υπάρχουν δημοσιογραφικές προσπάθειες προσέγγισης των θεμάτων από μία αποκριτική σκοπιά.

3. Το «κράτος της Μυκόνου» και αντίστοιχες περιπτώσεις

Η υπόθεση «προστασίας» των τουριστικών επιχειρήσεων της Μυκόνου διαχρονικά είναι διαφορετική από την αντίστοιχη παράνομη δραστηριότητα των συμμοριών μπράβων και νονών που δρουν στην υπόλοιπη Ελλάδα. Τα μέλη αυτών των συμμοριών που κάθε καλοκαίρι κατεβαίνουν στο νησί εστιάζουν στις υπηρεσίες ασφαλείας των καταστημάτων, στις συνοδείες VIP τουριστών και στη διακίνηση ναρκωτικών ουσιών. Εξασφαλίζουν μεγάλα χρηματικά ποσά χωρίς όμως να «βάζουν χέρι» στα ταμεία των επιχειρήσεων. Γιατί προστασία στη Μύκονο σημαίνει κυρίως να μην πλησιάζουν στο νησί οι κρατικές υπηρεσίες που ελέγχουν την παράνομη δόμηση, τα ναρκωτικά και την φοροδιαφυγή.

Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα του νησιού είναι η αυθαίρετη και άναρχη δόμηση όπως και η κατάληψη του αιγιαλού είτε από οικιστικά κτίσματα είτε από παραλιακά μαγαζιά. Η εξασφάλιση της ατιμωρησίας γι' αυτό, αποτελεί τον κύριο πυλώνα του «κράτους της Μυκόνου». Στο νησί των ανέμων και της χλιδής γίνονται πολεοδομικές αυθαιρεσίες, καταπατήσεις αιγιαλών, παραβιάσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και, γενικά, στο όνομα του κέρδους υποχωρεί ο νόμος. Ωστόσο, τον Μάρτιο του 2023 ο αρχαιολόγος της Εφορείας Αρχαιοτήτων Κυκλάδων, Μανώλης Ψαρρός, εντοπίστηκε αιμόφυρτος στην περιοχή του ΚΑΤ στην Κηφισιά, ως αποτέλεσμα ξυλοδαρμού, όπως εικάζεται από την «μαφία της Μυκόνου». Ο Μ. Ψαρρός ήταν επιφορτισμένος με τον αρχαιολογικό έλεγχο της Μυκόνου,

από το χέρι του περνούσαν εγκρίσεις για οικοδομικές άδειες ξενοδοχείων, κέντρων διασκέδασης, καταγραφές παραβάσεων και αυθαιρεσιών κ.ά. Ο Μ. Ψαρρός είχε δεχτεί κλωτσιές και γροθιές σε μια επίθεση που έφερε σαφώς όλα τα χαρακτηριστικά ενός επαγγελματικού χτυπήματος³.

Γιατί, η Μύκονος, όπως και άλλοι δημοφιλείς τουριστικοί προορισμοί, αποτελούν «αυτόνομα κρατίδια», απρόσιτα για την κοινωνική πλειοψηφία λόγω κόστους, απρόσιτα από το κράτος λόγω της «προστασίας». Αν και υπάρχει λειψυδρία, οι πισίνες και οι ιδιωτικές γεωτρήσεις πολλαπλασιάζονται, δίνονται άδειες δόμησης ακόμη και σε περιοχές Natura, καταλαμβάνονται όλοι οι ελεύθεροι χώροι και μπαζώνονται οι παραλίες. Ο ξυλοδαρμός του Μ. Ψαρρού έφερε το θέμα στα πρωτοσέλιδα του Τύπου και μέχρι τα τέλη Απριλίου το πρόβλημα απασχόλησε έντονα τα μέσα ενημέρωσης.

Επίσης, η συγκεκριμένη περίπτωση επιλέχθηκε προς μελέτη γιατί δεν αποτελεί ελληνική πρωτοτυπία. Ένα από τα πιο τρανταχτά παραδείγματα είναι οι Βαlearίδες νήσοι, στην Ισπανία. Εδώ και χρόνια, τόσο η νήσος Ιμπίθα όσο και η νήσος Μαγιόρκα είναι γνωστές για τα καλοκαιρινά πάρτι, και χιλιάδες τουρίστες τις πλημμυρίζουν για την βραδινή ζωή τους. Το 2018, η αυτοδιοικούμενη περιφέρεια των Βαlearίδων νήσων αποφάσισε να σκληρύνει την πολεοδομική νομοθεσία. Όταν, λόγω χάρη, ο ιδιοκτήτης αγνοεί την εντολή κατεδάφισης επιβάλλονται κυρώσεις και για την καθυστέρηση. Η νέα νομοθεσία επίσης παρέχει στις δημοτικές πολεοδομικές αρχές και στο συμβούλιο του νησιού προθεσμία 15 ετών για να διατάξουν την κατεδάφιση μελλοντικών παράνομων κατασκευών. Επιπλέον, οι κυβερνητικοί αξιωματούχοι και οι αρμόδιες αρχές μπορούν να λογοδοτήσουν εάν αφήσουν να παρέλθουν οι εντολές κατεδάφισης ή εάν δεν εφαρμόσουν τα σωστά πρόστιμα - τα οποία βασίζονται επίσης στην αξία της κατασκευής. Η σημαντικότερη, ωστόσο, αλλαγή αφορά την παραγραφή των οικοδομικών παραβάσεων σε αγροτικές εκτάσεις. Οι πολεοδομικές παραβάσεις σε αγροτική γη δεν έχουν, όπως παλαιότερα, οκταετή προθεσμία αλλά αντίθετα, οι αρχές μπορούν να διατάξουν την κατεδάφιση των παράνομων κτιρίων ανά πάσα στιγμή, ακόμη και αν έχουν παρέλθει τα οκτώ χρόνια. Ως εκ τούτου, μια δαμόκλειος σπάθη κρέμεται πάνω από κάθε παράνομο έργο. Οι αρχές χρησιμοποιούν ως απόδειξη τις αντίστοιχες αεροφωτογραφίες.

Θα περίμενε λοιπόν κανείς να δει, κατ' ελάχιστο, μία σύγκριση με τις εν λόγω περιοχές και μια αποτίμηση εάν τα μέτρα απόδωσαν ή όχι ώστε να είναι ελκυστικά και για τη Μύκονο.

4. Μεθοδολογία

Η παρούσα εργασία διερευνά τα δημοσιεύματα για το «κράτος της Μυκόνου» την περίοδο Μάρτιος - Απρίλιος 2023. Είναι ένα θέμα που θα μπορούσε να αποτελεί αντικείμενο ρεπορτάζ αποκριτικής δημοσιογραφίας και η παρούσα μελέτη διερευνά τον τρόπο με τον οποίο τα μέσα ενημέρωσης προσέγγισαν το θέμα και κατά πόσο πρότειναν λύσεις για το πρόβλημα ή απλώς το αποτύπωσαν.

Καθώς στην χώρα μας η αποκριτική δημοσιογραφία δεν υπάρχει ακόμα ως τάση, στόχος είναι να διερευνηθεί κατά πόσο ενυπάρχουν τα χαρακτηριστικά της στα συγκεκριμένα ρεπορτάζ. Σε κάθε άρθρο ανιχνεύεται πόσα από τα τέσσερα στοιχεία της αποκριτικής δημοσιογραφίας που έχουν ήδη παρουσιαστεί συμπεριλαμβάνονται και ανάλογα χαρακτηρίζεται ως 0, 1, 2, 3, 4.

---

³<https://www.ethnos.gr/greece/article/252807/afieromatoyguardianstokratosenkrateithsmylonoybiasthnelladakatatonprospatheiondiathrhshsthsarxaiasklhnronomias>

Στο συγκεκριμένο διάστημα αρχικά βρέθηκαν 147 ειδησεογραφικά άρθρα. Η αναζήτηση έγινε συνδυαστικά με λέξεις κλειδιά: Μύκονος, μαφία, κράτος της Μυκόνου. Όλα ήταν δημοσιευμένα σε έγκυρους ειδησεογραφικούς ιστότοπους με την μεγαλύτερη επισκεψιμότητα σύμφωνα με το similarweb⁴ στην κατηγορία news & media publishers. Ο όρος εγκυρότητα βασίζεται στην μελέτη του Metzger, M.J. (2007) βάσει της οποίας τα κριτήρια που χρησιμοποιούμε είναι η ακρίβεια, το κύρος, η αντικειμενικότητα, η επικαιρότητα και το βάθος της κάλυψης. Έτσι τελικά τα άρθρα προέρχονται από 24 διαφορετικούς ιστότοπους και συγκεκριμένα τους: Athens Voice, capital.gr, dikaiologitika, ertnews, HuffPost, iEfimerida, iEidiseis, in.gr, LiFO, New Money, news247, newsbomb, Protagon, The Toc, txns, Έθνος, Ενικός, Εφημερίδα των Συντακτών, Η Αυγή, Καθημερινή, Ναυτεμπορική, Οικονομικός Ταχυδρόμος, Πρώτο Θέμα, Το Βήμα. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο πολιτικός προσανατολισμός του κάθε μέσου δεν χρησιμοποιήθηκε ως κριτήριο.

Η μέθοδος που ακολουθήθηκε είναι η ανάλυση περιεχομένου, μια ερευνητική τεχνική για την εξαγωγή αναπαραγωγικών και έγκυρων συμπερασμάτων από κείμενα στο πλαίσιο της χρήσης τους. Σύμφωνα με τον Krippendorff (2018) ως ερευνητική τεχνική, η ανάλυση περιεχομένου παρέχει νέες γνώσεις, αυξάνει την κατανόηση του ερευνητή για την μελέτη συγκεκριμένων φαινομένων ή ενημερώνει για πρακτικές δράσεις.

Στη συνέχεια τα δεδομένα καθαρίστηκαν αφαιρώντας τα άρθρα που ήταν επαναλήψεις και αναδημοσιεύσεις και η έρευνα κατέληξε στον τελικό αριθμό των 100. Κάθε άρθρο αντιπροσώπευε μια μονάδα ανάλυσης. Τα άρθρα στο σύνολό τους κωδικοποιήθηκαν ως προς την παρουσία ή την απουσία συγκεκριμένων κριτηρίων. Όλα τα άρθρα του δείγματος (n = 100) κωδικοποιήθηκαν για την παρουσία ή την απουσία των τεσσάρων κριτηρίων που χαρακτηρίζουν την αποκριτική δημοσιογραφία (McIntyre, 2019; SJN, 2018; their, 2016; Wenzel, 2016) τα οποία για συντομία χαρακτηρίστηκαν ως «απόκριση», «αποτέλεσμα», «σχετικότητα» και «όρια». Κάθε κριτήριο βαθμολογείται με μία μονάδα. Το ρεπορτάζ θεωρείται ότι εμπίπτει στην κατηγορία της αποκριτικής δημοσιογραφίας εάν συγκεντρώσει και τους 4 βαθμούς.

Επιπρόσθετα, από την συνολική ανάλυση των άρθρων, διαπιστώθηκε ότι εμπίπτουν σε πέντε βασικές θεματικές υπο-κατηγορίες: Τον ξυλοδαρμό του αρχαιολόγου, τις αντιδράσεις στον ξυλοδαρμό, τις αποκαλύψεις για τις αυθαιρεσίες, τις παρεμβάσεις τις πολιτείας και τέλος τα σχόλια-αρθρογραφία. Οι τέσσερις πρώτες υπο-κατηγορίες αυτές εμφανίζονται χρονολογικά ανάλογα με την εξέλιξη της υπόθεσης ενώ η τελευταία περιλαμβάνει άρθρα από όλο το χρονικό διάστημα.

5. Αποτελέσματα και Συμπεράσματα

Χωρίς μεγάλες εκπλήξεις, ο κύριος όγκος των άρθρων που αναλύθηκαν (77,1%) δεν περιλαμβάνουν κανένα από τα τέσσερα κριτήρια που ορίζουν την αποκριτική δημοσιογραφία. Η παρουσίαση αποκρίσεων ανιχνεύθηκε στο 16,5% των άρθρων. Σημαντικό είναι το γεγονός ότι σε αυτές τις περιπτώσεις πρόκειται κυρίως για τις εξαγγελίες ή τις δράσεις της κυβέρνησης. Μόνο σε μία περίπτωση βρέθηκε αναφορά-σύγκριση με κάτι αντίστοιχο αλλά και σ' αυτήν δεν υπήρξε πραγματική ανάλυση της απόκρισης, μόνο καταγραφή του γεγονότος ότι η αντίδραση των κατοίκων σε αντίστοιχη περίπτωση είχε αποτέλεσμα.

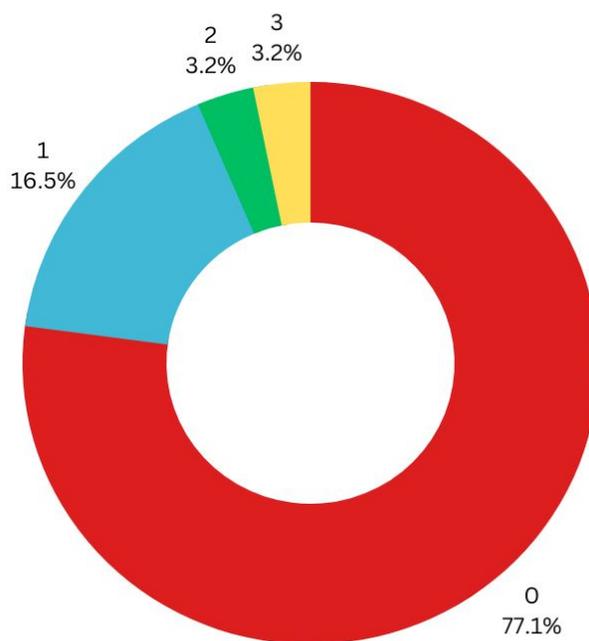
---

⁴ <https://www.similarweb.com/top-websites/greece/>

Το κατά πόσο μπορούν οι κυβερνητικές εξαγγελίες και δράσεις, οι οποίες αναφέρονται είτε στην σύνταξη νέων νόμων/κανονισμών είτε στην εφαρμογή τους δηλαδή στην καταστολή του φαινομένου να θεωρηθούν ως απόκριση είναι ένα από τα ζητούμενα που προέκυψαν κατά τη μελέτη. Η αποκριτική δημοσιογραφία δεν αναζητά την τήρηση της νομοθεσίας, η οποία είναι αξιωματική αλλά την αναζήτηση νέων καινοτόμων λύσεων σε κοινωνικά προβλήματα. Υπό αυτό το πρίσμα είναι περισσότερο εργαλείο για διαμόρφωση δημόσιων πολιτικών παρά εργαλείο επικοινωνίας του κυβερνητικού έργου. Σε αυτό το σημείο είναι σημαντικό να διασαφηνιστεί ότι παρά το γεγονός ότι η αποκριτική δημοσιογραφία είναι ένα νέο είδος, δεν παύει να είναι δημοσιογραφία και ν' ακολουθεί πιστά τις αρχές της ηθικής και της δεοντολογίας.

Διάγραμμα 1

Συγκεντρωτικά αποτελέσματα της έρευνας

Ο Birkland (2019) προσδιορίζει τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των δημόσιων πολιτικών όπως αυτά διαμορφώνονται από τους διαφορετικούς ορισμούς που της έχουν δοθεί:

- Η δημόσια πολιτική χαράσσεται ως απάντηση σε κάποιο πρόβλημα που αξίζει κάποιου είδους κυβερνητική απάντηση.
- Η δημόσια πολιτική γίνεται για το "δημόσιο συμφέρον", ένας όρος που περικλείεται σε εισαγωγικά επειδή δεν συμφωνούν όλοι για το δημόσιο συμφέρον.
- Η δημόσια πολιτική ερμηνεύεται και εφαρμόζεται από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς που έχουν διαφορετικά κίνητρα, και ως εκ τούτου θα φέρουν διαφορετικές ερμηνείες της προβλήματα και λύσεις.
- Η δημόσια πολιτική προσανατολίζεται προς έναν στόχο ή μια επιθυμητή κατάσταση, όπως η μείωση της επίπτωσης ή τη σοβαρότητα κάποιου προβλήματος.

- Η πολιτική ασκείται τελικά από τις κυβερνήσεις, ακόμη και αν οι ιδέες προέρχονται από το εξωτερικό της κυβέρνησης ή μέσω της αλληλεπίδρασης των κυβέρνησης και μη κυβερνητικών φορέων.

Είναι, λοιπόν, προφανές ότι η έννοια της αποκριτικής δημοσιογραφίας μπορεί να ταυτιστεί σε τρία από τα πέντε σημεία με την άσκηση της δημόσιας πολιτικής, στο βαθμό που αυτή «εκπροσωπεί» τινά τρόπο την κοινή γνώμη άρα την κοινωνία των πολιτών. Ενώ λοιπόν η δημοσιογραφία ασκεί κριτική στην εφαρμογή των δημόσιων πολιτικών από την εκάστοτε κυβέρνηση, η αποκριτική δημοσιογραφία μπορεί ν' αποτελέσει βοήθημα χάραξης δημόσιας πολιτικής.

Επιστρέφοντας στα υπόλοιπα αποτελέσματα μόνο ένα 3,2% των άρθρων πληρούσε τα δύο κριτήρια και επίσης ένα 3,2% τρία. Το κριτήριο που ήταν απών από όλα τα άρθρα ήταν τα «όρια».

Το γεγονός ότι σ' ένα τόσο πρόσφορο ζήτημα δεν υπήρξαν άρθρα αποκριτικής δημοσιογραφίας επιβεβαιώνει και την απουσία σχετικών άρθρων από τη χώρα μας στο Solutions Story Tracker, μια βάση δεδομένων που περιλαμβάνει 15.500 άρθρα από 8.800 δημοσιογράφους και 1.900 ειδησεογραφικά πρακτορεία από 89 χώρες. Η Ελλάδα δεν βρίσκεται ανάμεσά τους παρ' όλο που υπάρχουν 17 άρθρα που αναφέρονται στην Ελλάδα. Συνολικά τα άρθρα του Solutions Story Tracker αναφέρονται σε 191 χώρες και είναι γραμμένα σε 16 γλώσσες. Τέλος, ούτε στην μελέτη των Lough and McIntyre (2021) σχετικά με τις χώρες όπου ασκείται η αποκριτική δημοσιογραφία ανιχνεύονται άρθρα με προέλευση από την Ελλάδα.

6. Περιορισμοί στην έρευνα - Προτάσεις

Όπως κατέστη σαφές, στην έρευνα δεν καταγράφηκε ούτε ένα άρθρο που να καλύπτει και τα τέσσερα κριτήρια της αποκριτικής δημοσιογραφίας για την συγκεκριμένη μελέτη περίπτωσης, η οποία ήταν ιδιαίτερα ενδεδειγμένη για κάτι τέτοιο. Είναι προφανές ότι θα πρέπει ν' ακολουθήσουν και άλλες τέτοιες μελέτες περίπτωσης για να αποδειχθεί η πλήρης απουσία της αποκριτικής δημοσιογραφίας στον ελληνικό Τύπο.

Ένας δεύτερος άξονας έρευνας θα ήταν να διερευνηθεί περισσότερο η σχέση που θα μπορούσε να έχει η χάραξη δημόσιων πολιτικών με την αποκριτική δημοσιογραφία. Στο συλλογικό τόμο «Δημόσιες Πολιτικές στην Ελλάδα. Όψεις και αντιφάσεις», η Καλλιόπη Σπανού, Καθηγήτρια Διοικητικής Επιστήμης στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών, η οποία διετέλεσε Συνήγορος του Πολίτη αλλά και υπηρεσιακός Υπουργός Εσωτερικών στις εκλογές του 2023 σημειώνει τις αδυναμίες της δημόσιας πολιτικής και αναλύει την «εικόνα της ελλειμματικής ικανότητας του ελληνικού κράτους να ρυθμίζει συμπεριφορές και γενικότερα να ασκεί πολιτικές ενόψει διακηρυγμένων στόχων». Είναι, λοιπόν, πιθανό η αποκριτική δημοσιογραφία να λειτουργήσει θετικά προς την χάραξη δημόσιων πολιτικών.

Ο τρίτος άξονας θα ήταν να διερευνήσουμε τις διαφορές στάσης του ελληνικού κοινού σε σχέση με τα άρθρα αποκριτικής δημοσιογραφίας, σε αντιστοιχία με τις μελέτες που έχουν ήδη διεξαχθεί στο εξωτερικό (Curry & Hammonds, 2014), όπως προτείνουν και οι Lough και McIntyre (2021). Με αυτόν τον τρόπο θα υπάρξει και συνεισφορά στην εμπάθυνση και διεύρυνση του θεωρητικού πλαισίου που ακόμα είναι σε αρχικό στάδιο.

Χρηματοδότηση

Η παρούσα εργασία δεν έχει λάβει οποιαδήποτε χρηματοδότηση.

Αναφορές

Ξενόγλωσσες Αναφορές

- Curry, A. L., Hammonds, K. H. (2014). *The power of solutions journalism*. Engaging News Project. *Solutions Journalism Network*, 7, 1-14
- Curry, A., Stroud, N. J., McGregor S. (2016). *Solutions journalism and news engagement*. Engaging News Project. <https://engagingnewsproject.org/wp-content/uploads/2016/03/ENP-Solutions-Journalism-News-Engagement.pdf>
- Gyldensted, C. (2011). *Innovating News Journalism Through Positive Psychology* [Master's dissertation, University of Pennsylvania]. Upenn Repository. <https://repository.upenn.edu/handle/20.500.14332/38843>
- Krippendorff, K. (2018). *Content analysis: An introduction to its methodology* (4th ed.). Sage Publications.
- Lough, K., McIntyre, K. (2021). A systematic review of constructive and solutions journalism research. *Journalism* 24(5), 1069-1088
- McIntyre, K. (2015). *Constructive Journalism: The Effects of Positive Emotions and Solution Information in News Stories*. [Doctoral dissertation, University of North Carolina at Chapel Hill Graduate School]. Carolina Digital Repository. <https://cdr.lib.unc.edu/concern/dissertations/rn3012085>
- McIntyre, K., Gyldensted, C. (2017) Constructive journalism: An introduction and practical guide for applying positive psychology techniques to news production. *The Journal of Media Innovations* 4(2), 20–34.
- McIntyre, K., Lough, K., Manzanares, K. (2018). Solutions in the shadows: The effects of photo and text congruency in solutions journalism news stories. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 95, 971-989.
- McIntyre, K. & Sobel, M. (2017). Motivating news audiences: Shock them or provide them with solutions? *Communication & Society* 30(1), 39-56.
- McIntyre, K. (2019) Solutions journalism: The effects of including solution information in news stories about social problems. *Journalism Practice*, 13(1), 16-34.
- Metzger, M.J. (2007), Making sense of credibility on the Web: Models for evaluating online information and recommendations for future research. *Journal of the American society for information science and technology*, 58(13), 2078-2091.
- Newman, N., Fletcher, R., Kristen, E., Robertson, C. T., & Nielsen, R. K. (2022) *Reuters Institute Digital News Report 2022*, Reuters Institute for the Study of Journalism. <https://policycommons.net/artifacts/2470970/digital-news-report-2022/3492975/>
- Solutions Journalism Network. (2018). Retrieved from <https://www.solutionsjournalism.org/about>
- Thier, K. (2016). Opportunities and challenges for initial implementation of solutions journalism coursework. *Journalism & Mass Communication Educator*, 71, 329-343. Crossref.

Wenzel, A., Gerson, D., Moreno E. (2016). *Engaging communities through solutions journalism*. New York, Columbia Journalism School.

Ελληνόγλωσσες Αναφορές

Σπανού, Κ. (2010). Αδυναμία αυτοδιόρθωσης; Παράγοντες υπονόμησης των εξορθολογιστικών παρεμβάσεων. Στο Κ. Σπανού (Eds.), *Δημόσιες Πολιτικές στην Ελλάδα. Όψεις και αντιφάσεις*. Παπαζήσης.